

Nr 417.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag innefattande särskilda bestämmelser med avseende å upphävande av lagstiftningen om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom; given Stockholms slott den 13 april 1920.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag innefattande särskilda bestämmelser med avseende å upphävande av lagstiftningen om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Östen Undén.

Förslag

till

L a g

innefattande särskilda bestämmelser med avseende å upphävande av lagstiftningen om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom.

1 §.

Lagen den 6 juni 1919 om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom skall icke äga tillämpning i avseende å överlåtelse, som sker efter det denna lag trätt i kraft. Beträffande överlåtelse, som skett tidigare, skall lagen den 6 juni 1919 ej heller äga tillämpning, där ej vid denna lags ikraftträdande tiden för ansökan om godkännande av överlåtelsen redan gått till ända utan att sådan ansökan gjorts eller ock inom föreskriven tid gjord ansökan om godkännande avslagits genom beslut, som äger laga kraft. Är vid lagens ikraftträdande ansökan om godkännande, som gjorts inom föreskriven tid, beroende på prövning av länsstyrelse, skall dess befattningsmed ärendet upphöra; har sålunda gjord ansökan avslagits genom beslut, som ännu icke vunnit laga kraft, skall beslutet anses förfallet.

2 §.

Nu har i fall, då godkännande av överlåtelse av fastighet eller del därav utgjort villkor för överlåtelsens giltighet jämlikt stadgande i lagen den 28 juni 1918 om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom eller i lagen den 6 juni 1919 i samma ämne, sådant godkännande icke blivit sökt inom föreskriven tid; har den, till vilken överlåtelsen skett, emellertid tillträtt fastigheten eller fastighetsdelen och innehade han eller hans rättsinnehavare densamma såsom ägare vid den tid, då denna lag trädde i kraft, då må, där ej sådan uppgörelse, som skulle bliva en följd av överlåtelsens ogiltighet, blivit träffad, såväl överlåtarens som den, till vilken överlåtelsen skett, ävensom deras rättsinnehavare äga att efter stämning vid domstol vinna förklarande att den omständigheten att godkännande av överlåtelsen icke vunnits ej vidare må anses utgöra hinder för

dess giltighet. Dylik talan må dock ej anhängiggöras förrän sex månader förflutit från denna lags ikraftträdande, ej heller efter det från någondera sidan ej mindre i den ordning, som för uppsägning av arrendeavtal är i lag stadgad, delgivits vederbörande rättsägare å motsidan yrkande om uppgörelse, som ovan sagts, än även ställts säkerhet för ersättning, som vid uppgörelsen kan tillkomma sådan rättsägare.

Om talan, som i första stycket sägs, skall genom kärandens försorg ske anteckning i lagfartsprotokollet, så ock i lagfarts- eller fastighetsbok; skolandet i avseende å anteckningen i lagfartsprotokollet i övrigt gälla vad i 13 § av förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fång till fast egendom är stadgat för fall, varom där är fråga.

Bifalles käromålet, skall i förhållande till annan, som från samme överlåtare härleder anspråk på rätt till fastigheten, överlåtelsen anses hava ägt rum den dag, då anteckningen om käromålet gjordes i lagfartsprotokollet.

Har talan för beredande av giltighet åt överlåtelse, som ovan sagts, enligt första stycket anhängiggjorts men är frågan härom ännu icke slutligt avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder, som avses i 10 § av ovan nämnda förordning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fre-
dagen den 20 februari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON.

Historik.

Efter gemensam beredning med t. f. chefen för jordbruksdepartementet anförde chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren:

»Till motverkande av den spekulation i jordbruksfastigheter, som under kristiden grep omkring sig med förut okänd häftighet, föreslog Kungl. Maj:t, genom proposition nr 441, 1918 års lagtima riksdag att antaga ett förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom. Förslaget, som så gott som uteslutande gällde jordbruksfastigheter med ett värde av minst tiotusen kronor, innehöll i huvudsak, att den, som genom köp, skifte eller gåva åtkommit fastighet, icke förrän fem år förflutit, från det lagfart söktes å hans fång skulle äga avhända sig samma fastighet eller del därav, med mindre godkännande av överlåtelsen vunnes på särskilt angivet sätt. Överlåtelsen skulle vara ogill icke blott i fall sökt godkännande av överlåtelsen vägrades

utan även om godkännande icke söktes inom tre månader från det överlåtelsen skedde. Enligt förslaget skulle lagen i viss utsträckning gälla även för sådana fall, då överlåtaren förvärvat fastigheten före lagens ikraftträdande, samt gälla till den 1 januari 1924, dock att om överlåtarens fång ägt rum före sistnämnda dag samt överlåtelse av fastigheten eller del därav varit underkastad bestämmelserna i lagen, densamma skulle tillämpas å sådan överlåtelse, ändå att den skett först efter den 1 januari 1924. Riksdagen antog förslaget i huvudsak; av de vidtagna jämkningarna, vilka samtliga angingo tiden för lagens tillämpning, innebar den viktigaste, att lagen skulle gälla endast till den 1 juli 1919. Den nyss anförda övergångsbestämmelsen, vilken för visst fall utsträckte verkningarna av lagen till överlåtelse, som ägt rum efter det lagen i övrigt upphört att gälla, skulle sålunda lämpas till fång före och överlåtelser efter den 1 juli 1919.

Den lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom, som i överensstämmelse med riksdagens omförmälda beslut utfärdades den 28 juni 1918, trädde i kraft den 11 juli 1918 och efterträddes, när den med utgången av juni månad 1919 upphörde att gälla, av lagen den 6 juni 1919 i samma ämne (Svensk författningssamling nr 285). Sistnämnda lag, som grundar sig på Kungl. Maj:ts av riksdagen bifallna proposition den 21 mars 1919, nr 369, har till fyra år förkortat den tid, efter vars förlopp en av lagen berörd fastighet helt eller delvis må överlåtas utan att därför erfordras särskilt godkännande såsom i lagen sägs, men skiljer sig för övrigt endast formellt från 1918 års lag. Den nya lagen gäller till den 1 juli 1920; då till lagen fogats en övergångsbestämmelse av enahanda innehåll som ovan omförmälda övergångsbestämmelse till 1918 års lag, binder den emellertid för vissa fall den, som före den 1 juli 1920 förvärvat fast egendom, för längre eller kortare tid, högst in emot fyra år, efter det lagen i övrigt upphört att gälla.

Med hänsyn till frågan om ytterligare förlängning av denna tillfälliga lagstiftning hava från överståthållarämbetet och länsstyrelserna inforrats yttranden om verkningarna under år 1919 inom vederbörande myndighets verksamhetsområde av förenämnda två lagar ävensom rörande behovet av förlängning av ifrågavarande lagstiftnings giltighetstid. I sistnämnda hänseende har yttrande inforrats jämväl från den jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande inom justitiedepartementet tillsatta jordkommissionen, som fått tillfälle att taga del av yttrandena från myndigheterna. Länsstyrelserna hava i sin ordning i stor utsträckning inhämtat

*Inforrande
av yttran-
den.*

yttranden från delegationer, myndigheter eller tjänstemän: i Stockholms och Uppsala län från odlingsråden, i Jönköpings län från hushållnings-sällskapets förvaltningsutskott och skogsvårdsstyrelsen, i Kronobergs, Älvsborgs, Örebro och Västerbottens län från magistrater, resp. stadsstyrelsen i Trollhättan, och landsfiskaler, i Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län från landsfiskaler, i Jämtlands län från jordbrukskommissionen och landsfiskaler, i Västernorrlands och Norrbottens län från domhavandena. De av länsstyrelserna sålunda infordrade yttrandena hava dock icke i alla fall bifogats länsstyrelsernas egna yttranden.

Länsstyrelserna.

Länsstyrelsen i Uppsala län har såsom eget utlåtande i ämnet åberopat ett här nedan närmare omförmäلت yttrande av länets odlingsråd, i vilket yttrande utsträckning av lagens giltighetstid tillstyrkes. Länsstyrelsen i Västerbottens län har anfört, hurusom av magistraternas i Umeå och Skellefteå samt landsfiskalernas i länet yttranden framginge, att man allmänt ansåge, att några verkningar av denna lagstiftning icke kunnat förmärkas, beroende huvudsakligen därpå, att de försäljningar, som ägt rum, avsett fastigheter, vilkas taxeringsvärde icke uppgått till tiotusen kronor, men att sju landsfiskaler gjort det uttalande, att lagen haft god verkan och utan tvivel verkat till förhindrande av osund spekulation i fastigheter; att enligt länsstyrelsens mening det torde kunna sägas, att lagen varit behöflig och att det med densamma avsedda syftmålet vunnits, även om ett kringgående av lagen icke varit omöjligt och sannolikt någon gång ägt rum; samt att vad beträffade förhållandena i Västerbottens län något avsevärdare behov av en förlängning av ifrågasvarande lagstiftning knappast torde föreligga, men att ej heller en dylik förlängning kunde medföra några olägenheter eller utgöra ett hämmande band på den legitima fastighetshandeln.

Samtliga övriga länsstyrelser hava avstyrkt förlängning av den ifrågasvarande lagstiftningen eller ock förklarat, att behov därav icke föreläge. Sist angivna mening har även omfattats av överståthållarämbetet.

Odlingsråd m. fl. delegationer.

Odlingsrådet i Stockholms län har tillstyrkt förlängning av denna lagstiftning. Såsom motiv härför har odlingsrådet anfört, att odlingsrådet såsom sådant givetvis icke haft anledning att följa verkningarna av de båda lagarna i ämnet i andra fall än då den spekulativa handelen med lantegendomar medfört sådan exploatering av dessas grödor och lösören, att ren vanhävd förelegat eller befarats skola uppstå. De flesta av dylika fall, i vilka odlingsrådet funnit sig föranlåtet ingripa, hade berört

egendomar, vilka redan före lagarnas tillkomst varit föremål för sådan osund spekulation, som dessa avsett att förhindra, vilket ju talade för att handeln med jord i rent spekulationssyfte i hög grad avtagit. Huruvida detta vore att tillskriva meromnämnda lagar torde däremot vara svårare att avgöra. Den förnämsta orsaken härtill torde snarare vara att söka i den omständigheten att förutsättningarna, som möjliggjort en lättfången och vanligen mycket stor pekuniär vinst genom realisationen av en jordbruksfastighets gröda och lösöre, eller sålunda de genom kris-tiden abnormt uppdrivna prisen å dylikt, numera efter återgången till normalare förhållanden i stort sett saknades. Det torde dock under nuvarande förhållanden vara synnerligen vanskligt att förutsäga, huruvida icke de i förhållande till ett genom spekulationen högt uppdrivet jordvärde nu relativt låga prisen å jordens produkter komme att uppvisa några större förändringar i uppåtgående riktning. Särskilt gällde detta i fråga om å jordegendomar befintlig skog. Dessutom förefunnes allt fortfarande den faran, att styckning av jordbruksfastigheter endast med hänsyn till största möjliga vinst för ägaren och utan att hänsyn toges till nödiga betingelser för drivande av ett rationellt jordbruk å de nybildade lotterna komme att ske i samma utsträckning, som förekommit före ifrågavarande lagstiftnings ikraftträdande och varit en av orsakerna till dess tillkomst. Härjämte yttrade odlingsrådet bland annat, att någon större olägenhet vid lojalt jordförvärv icke uppstått genom denna lagstiftning.

Odlingsrådet i Uppsala län, vilket såsom förut nämnts likaledes tillstyrkt förlängning av ifrågavarande lagstiftnings giltighetstid, har i sitt yttrande anfört, att ehuru man icke torde kunna säga, att verknin-garna av lagen om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom varit särdeles påtagliga, vilket till en viss grad torde bero därpå, att lagens bestämmelser kringginges genom användande av arrendeavtals-formen, vore dock odlingsrådets bestämda uppfattning, att lagen varit till nytta, därigenom att den i viss utsträckning verkat hämmande på det rena jobberiet med egendomar. Visserligen torde nu på grund av de uppdrivna egendomsprisen och reducerade pris på åtskilliga lantbruks-produkter ej längre vara att motse en så våldsamt spekulation som under de närmast förflutna åren, men den erfarenhet odlingsrådet inhämtat av en del vanhävsfall syntes dock visa, att spekulationen visst ej upphört. Under sådana förhållanden och då alla legitima behov kunde tillgodoses genom länsstyrelsens rätt att godkänna överlåtelse, tvekade odlingsrådet icke att tillstyrka utsträckning av giltighetstiden för denna lag, om möj-

ligt kompletterad i sådan riktning, att dess kringgående ytterligare försvårades.

Jönköpings läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har funnit en förlängning av ifrågavarande provisoriska lagstiftning knappast erforderlig, och länets skogsvårdsstyrelse anser sig icke hava anledning att tillstyrka en förlängning därav.

Jordbrukskommissionen i Jämtlands län har anfört, att skäl knappast syntes föreligga för sådan förlängning, under förutsättning att lagen om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo och lagen om inskränkning för viss tid i rätten att bortföra stråfoder m. m. komme att bestå.

*Domhavan-
de.*

Av de domhavande, från vilka yttrande infordrats av länsstyrelserna, hava domhavandena i följande domsagor, nämligen Medelpads västra, Medelpads östra, Ångermanlands södra, Nätra och Nordingrå samt Piteå ansett förlängning av denna lagstiftning icke vara behövlig, domhavanden i Ångermanlands mellersta domsaga att det vore synnerligen angeläget, att sagda lagstiftning ofördröjligen bragtes ur tillämpning, domhavanden i Ångermanlands västra domsaga att en förlängning icke vore nödig eller nyttig. Domhavanden i Själevads och Arnäs domsaga har anfört, att en stockning i fastighetsomsättningen medförde stockning i fastigheternas exploatering, som ju nog kunde hava sin stora betydelse för det allmänna näringslivet, men att å andra sidan måste erkännas och ingalunda kunde bortses från att ifrågavarande lagstiftning, så länge den funnes till, lade en nyttig sordin på jobberiet eller den osunda spekulationen i fastigheter, vartill symptom ingalunda saknats i orten, ehuru de kanske ännu ej förekommit i någon större utsträckning. Av de yttranden, som avgivits av domhavandena i Luleå, Kalix, Torneå och Gällivare domsagor, synes framgå, att förevarande lagstiftning icke haft någon betydelse för fastighetsomsättningen i resp. orter.

Stadsmyndigheter.

Vad angår de stadsmyndigheter, utöver överståthållarämbetet, från vilka yttranden i ärendet föreligga, har magistraten i Nora anfört, att ehuru de ifrågavarande bestämmelserna icke kommit till tillämpning därstädes, magistraten dock hölle före, att desamma utgjort en välbehövlig hämsko emot fastighetsjobberiet samt att, då sådant jobberi fortfarande syntes pågå i ganska stor utsträckning, förlängning av den nämnda lagstiftningens giltighetstid torde kunna anses av förhållandena påkallad.

Magistraterna i Växjö, Vänersborg, Örebro och Lindesberg hava däremot ansett, att behov av sådan förlängning icke föreläge, samt

magistraterna i Alingsås och Ulricehamn att sagda lagstiftning borde snarast möjligt upphävas, varvid den förra myndigheten dock begränsat sitt omdöme till lagens tillämpning i städer och stadsliknande samhällen. Magistraten i Borås meddelar, att den saknar erfarenhet om verkningarna av ifrågavarande lagbestämmelser, magistraterna i Åmål och Askersund samt stadsstyrelsen i Trollhättan att dessa bestämmelser icke kommit till tillämpning inom resp. städer under år 1919.

Jämväl landsfiskalernas yttranden visa, att meningarna om behovet av ytterligare förlängning av denna tillfälliga lagstiftning äro mycket delade. I Kronobergs län hava landsfiskalerna i Älmeboda, Tingsryds, Bergunda, Norrvidinge, Ljungby och Markaryds distrikt uttalat sig för och landsfiskalerna i återstående tio distrikt mot förlängning, i Kristianstads län landsfiskalerna i Gråmanstorps och Brönneå distrikt för samt landsfiskalerna i länets övriga tjuguet distrikt mot förlängning, i Älvsborgs län landsfiskalerna i Färgelanda, Gäsene, Högsäters, Kungsäters, Nordals, Vassända, Vedens och Ås distrikt för, landsfiskalerna i aderton andra distrikt mot förlängning, varjämte två landsfiskaler uppgivit, att överträdelse av lagbestämmelserna icke förekommit inom resp. distrikt. Vidare hava i Örebro län landsfiskalerna i Grimstens, Sundbo, Örebro, Hällefors, Nora och Karlskoga distrikt uttalat sig för och landsfiskalerna i återstående elva distrikt mot förlängning, i Västmanlands län de flesta landsfiskalerna vitsordat att ifrågavarande lagstiftning haft gynnsamma verkningar till stävjande av spekulationen, men några avstyrkt förlängning av samma lagstiftnings giltighetstid, i Gävleborgs län landsfiskalerna i Söderala, Bollnäs, Gnarps, Forsa, Harmångers, Delsbo, Norrala, Arbrå och Färila distrikt uttalat sig för förlängning av omförmälda lagstiftning, i ett fall dock under framhållande att densamma tilläventyrs kunde böra begränsas till jordbruksfastigheter, landsfiskalerna i aderton distrikt uttalat sig mot förlängning samt en landsfiskal förmält sig icke hava någon mera ingående erfarenhet om denna lagstiftnings verkningar. Slutligen må nämnas, hurusom landsfiskalen i Inlands Fräkne distrikt — den enda landsfiskal i Göteborgs och Bohus län, från vilken yttrande i ärendet inkommit till justitiedepartementet — ansett ifrågavarande lagstiftnings giltighetstid icke böra förlängas.

Landsfiskaler.

De landsfiskaler, som tillstyrkt förlängning, hava såsom skäl därför i allmänhet anfört, att lagstiftningen i ämnet haft goda verkningar och att det vore att befara att, om den icke förlängdes, den ännu icke upphörda fastighetspekulationen skulle, särskilt vad anginge fastigheter

med skogstillgång, taga ny fart. För de anförda skälen för avstyrkande skall jag redogöra i det följande.

Jordkommissionen.

Jordkommissionen har i sitt yttrande anført, att under det senaste året i sammanhang med det inträdda avbrottet i prisstegringen beträffande lantbruksprodukter och inventarier en avmattning i spekulatjonen i jordbruksfastigheter visserligen torde hava gjort sig gällande, såvitt anginge lantbruksegendomar, men att, vad åter beträffade skogsfastigheter, de rådande höga prisen å trävaror alltjämt torde inbjuda till spekulatjon i sådana fastigheter. Den möjlighet vore ej heller utesluten, att förändrade förhållanden kunde medföra en ny spekulatjonsperiod med därav följande skadliga verkningar i nationalekonomiskt och socialt hänseende. Kommissionen hölle väl för sannolikt, att den ifrågavarande lagen med de brister, som vidlådde densamma, ingalunda utgjorde något fullt verksamt medel till förhindrande av olämpliga och skadliga jordförvärv, ävensom att lagen i rätt så väsentlig grad kringgåts, men å andra sidan syntes det ej kunna bestridas, att lagen vid många tillfällen fyllt sitt ändamål att förekomma osund fastighetsspekulatio. Vid nu angivna förhållanden funne kommissionen en lag av det innehåll som den nu ifrågavarande icke kunna för närvarande undvaras, och tillstyrkte därför kommissionen, att nämnda lag erhöles förlängd giltighet under ett år, därvid den i lagens 1 § stadgade tiden av fyra år syntes i överensstämmelse med tidigare i detta hänseende tillämpade grundsatser böra nedsättas till tre år.

Reservatjoner inom jordkommissionen.

Två ledamöter i jordkommissionen, nämligen professorn Nils Wohlin och borgmästaren C. A. Lindhagen, hava till kommissionens protokoll anført reservatio. Av dessa har professorn Wohlin yttrat, att om ett av honom i reservatio till kommissionens protokoll den 28 januari 1920 förordat förslag till lag angående förbud i vissa fall för enskild person att besitta fast egendom komme att upphöjas till lag, den ifrågavarande s. k. femårslagen icke borde vidare förlängas.

Borgmästaren Lindhagens reservatio är av följande lydelse:

'För den händelse, med bifall till den av mig gjorda framställningen, riksdag och regering år 1920 antaga en koncessionslag för enskilda spekulanter jordförvärv, förfaller, såvitt jag förstår, behovet av femårslagen. Skulle denna förutsättning däremot icke inträffa, känner jag mig tveksam rörande ifrågavarande lags verkningar, att jag för min del icke vågar bestämt uttala något omdöme. Vad som särskilt vållar mig tvekan äro åtskilliga yttranden om att lagens giltighetstid är för kort för att kunna avskräcka från förvärv samt att förvärv enligt lagen tvingar köparna att behålla fastigheten en så lång tid, att de hinna van-

hävda även jordbruket och åbyggnader. Den i lagen givna rättigheten att vinna försäljningstillstånd innefattar en krånglig och oviss omgång, som de ej lära begagna sig av. Med denna erinran bör jämföras, hurusom i svaret på jordkommissionens frågeformulär från många län allmänt framhålles, att skogsspekulanternas talrika förvärv huvudsakligen varit en krisföreteelse och att de avyttrat i allmänhet fastigheterna så snart, att någon vanhävd å åkerbruket och byggnader icke hunnit uppkomma.'

I några yttranden har antytts, att lagarna om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom kringgåts på flera sätt och i sådan utsträckning, att de saknat nämnvärd betydelse eller varit ineffektiva. Även i de yttranden, som avstyrka förlängning av ifrågavarande lagstiftnings giltighetstid, vitsordas dock i de allra flesta fall, att denna lagstiftning på sin tid varit av behovet påkallad samt ingalunda saknat betydelse som medel att stävja spekulationen i jordbruksfastigheter. Men det göres gällande, att de förhållanden, som nödvändiggjort anlita det av sådana medel mot osund spekulering, icke längre äro för handen. Med fallande pris å jordbrukets alster och mera normala förhållanden i övrigt hade spekuleringen i rena jordbruksegendomar gått tillbaka eller upphört och vad skogsegendomar beträffade innefattade lagen om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ågo ett verksamt korrektiv mot spekuleringen.

Anmärkingar mot ifrågavarande lagstiftning.

Härutöver hava framhållits vissa alltmer framträdande olägenheter av förevarande lagstiftning. Såsom en sådan olägenhet framhålles allmänt, att lagstiftningen vållar hinder och kostnader för den legitima fastighetsomsättningen, vilken samhället icke bör försvåra. Ännu betänkligare äro emellertid de från många håll påpekade svårigheter, som uppstå, när kontrahenterna vid ett köp förbisett bestämmelsen om godkännande av en överlåtelse såsom villkor för dess giltighet; förfaller ett köpavtal, sedan köparen tillträtt fastigheten eller erlagt köpeskillingen, helt eller delvis, eller vidtagit andra dispositioner med anledning av köpet, läser han alltid få vidkännas kostnader, stundom även utsättas för betydande förlust, t. ex. om säljaren icke är i stånd att återbetala uppbygget köpeskillingsbelopp. Ytterligare har anmärkts, att där blott säljaren innehåft fastigheten tillräckligt lång tid, hinder ej möter för en överlåtelse till köpare, som utsuga eller vanhävda egendomen, medan däremot försäljning försvåras såväl för sådana köpare som ock för fastighetsägare, vilka kanske av brist på nödigt kapital icke kunna rätt sköta sina fastigheter. Den anordningen att godkännande erfordras för giltighet av överlåtelse och att en vidlyftig utredning måste förebringas innan godkännande kan erhållas säges hava föranlett att, där en fastighet gått genom flera hän-

der utan att godkännande av överlåtelsen sökts, en köpare, som beslutit sig för att behålla fastigheten, träffar avtal med den förste säljaren om ny överlåtelse omedelbart från honom, varigenom kronan kan gå miste om avsevärda stämpelbelopp. Även med hänsyn till den rådande bostadsbristen lär den ifrågavarande lagstiftningen i några fall hava medfört svårigheter. Sålunda uppgives från Alingsås, att den indirekt ställt sig hindrande i vägen för en redan förut otillräcklig byggnadsverksamhet; och att denna lagstiftning även annorstädes påverkat bostadsförhållandena synes framgå därav, att under år 1919 intill den 19 december hos länsstyrelsen i Värmlands län handlagts icke mindre än 20 ansökningar om godkännande av överlåtelse av fastigheter inom Kristinehamns stads icke planlagda område.

Såsom belysande för uppfattningen på landsbygden av hithörande förhållanden må återgivas några yttranden av i ärendet hörda landsfiskaler. Sålunda anför landsfiskalen i Åseda distrikt, Kronobergs län:

'Å hemmanen inom distriktet ligger ofta det största värdet i växande och tillväxande skog och det är dylika gårdar, som äro föremål för spekulationer. Då trävaruhandlandena i regel kunna betala mera för dylika hemman med sparad skog, sker försäljning oftast till dylika. För dylik försäljning möter i första hand inga hinder, enär säljarna till hemman med skog vanligen haft dessa i många år. Trävaruhandlanden (köparen) får emellertid icke i sin ordning sälja förrän fem år förflutit utan nödgas bortarrendera till arrendator, som dels lägger an på att föda så många dragare som möjligt för att köra i skogen under avverkningstiden dels ock plågar ur jorden mesta möjliga under arrendetiden utan tanke på framtiden. Före den nya lagens tillkomst brukade skogshandlande sällan behålla gårdarna längre än två å tre år, men nu måste de hava dem kvar i fem år, vilket icke alltid är fördelaktigt för jordbruket och aldrig till fördel för skogen. Privata personer, som önska köpa ett hemman, avskräckas mången gång därifrån av det skälet att de, om hemmanen icke motsvara deras önsningar, nödgas behålla dem i fem år, innan de ånyo kunna sälja. På grund av bristande kännedom om de nya lagarna träffas många ogiltiga avtal, som välla icke så liten oreda.'

Landsfiskalen i Örkelljunga distrikt, Kristianstads län, yttrar bland annat:

'Vad angår verkningarna av lagarna hava dessa, som icke blivit tillräckligt kända bland allmänheten, tillrasslat affärerna om fastigheterna, ty många äro de, som köpt fastigheter i okunnighet om lagens existens och först för sent kommit under fund med att de icke kunde få lagfart och inteckning å den förvärvade fastigheten eller att lagen i varje fall förorsakade sådant dröjsmål, att likviden icke kunde å bestämd tid erläggas. Det osäkerhetstillstånd, som lagen givetvis medfört, har verkat förlamande även på de rent lojala affärerna med fastigheter, ty dispositioner för jordens brukande och sådd har av den nye ägaren

näppeligen kunnat göras innan han vet, huruvida han kan få besittningsrätt på den köpta fastigheten.}

Landsfiskalen i Äsphults distrikt, Kristianstads län, anför följande:

'Helt visst äger större delen av allmänheten ej någon kännedom om den nya lagens existens, och hava nog många köpare efter de tre månaderna inkommit med anhållan om lagfart. Enligt lagens bestämmelser är ju detta för sent och kan köparen, oaktat han företer behöriga åtkomsthandlingar, ej få sin lagfart beviljad, och köpet gäller ej. Såsom exempel på de vådor den nya lagen innebär tillåter jag mig endast påpeka följande fall. a) Köparen har t. ex. kontant betalt hela köpeskillingen och säljaren blir därefter insolvent. Vem skall då hava laglig rätt till egendomen? b) Köpesumman är delvis betald med reverser med inteckningsrätt för säljaren. Denne kan då ej få sin rätt gällande, då lagfart vägrats. Visserligen kan, fastän olagligt, tillgripas den nödfallsutvägen att skriva om och nydatera köpehandlingen för att kunna få lagfart. Säljaren kan emellertid icke tvingas till en dylik omskrivning, han kan dö o. s. v.'

I nära överensstämmelse härmed anför landsfiskalen i Inlands Fräkne distrikt i Göteborgs och Bohus län:

'I många fall har lagen åstadkommit en fullkomlig förbistring. Flerstädes har lagen nämligen icke varit känd. En säljare har sålunda försummat att inom vederbörlig tid hos Konungens befallningshavande söka tillstånd till fastighetens överlåtelse. Köparen har under tiden efter tillträdet känt sig besviken rörande sitt förvärv och vill icke medverka till skrivande av nytt köp. Följderna uti ett dylikt fall torde icke behöva relateras. Uti ett annat fall har t. ex. köparen kanske erlagt del av köpeskillingen till en säljare, som blivit insolvent och som jämväl försuttit tiden, under vilken ansökan om överlåtelse skall göras. Köparen riskerar då såväl den betalda köpeskillingen som att icke å sitt fång erhålla lagfart.'

Landsfiskalen i Billingsfors distrikt, Älvsborgs län, yttrar följande:

'Jag anser det synnerligen önskvärt om denna lag kunde upphöra, enär svårigheterna att få lagfart och anskaffa de uppgifter, som erfordras för att få Konungens befallningshavandes tillstånd gör, att allmänheten försöker kringgå lagen genom utarrendering av fastigheten eller genom upprättandet av ett avtal jämte köpekontraktet emellan kontrahenterna, varigenom säljaren fortfarande är ägare och köparen brukar fastigheten enligt ingånget avtal. Om dylika avtal fortfara, kommer det givetvis att vålla en del trassel eller missvisningar i jordeboken och i fastighetens taxeringsförhållande och i händelse av dödsfall invecklade arvstvister m. m.'

Landsfiskalen i Tysslinge distrikt, Örebro län, har uttalat den uppfattningen, att det vore olyckligt, om ifrågavarande lagstiftning längre

bibehölles, enär i närvarande stund helt visst flera egendomar funnes på mindre bärkraftiga händer, vilka egendomar, därest egendomshandeln icke skulle bliva fri, säkerligen på grund därav inom kort skulle komma i vanhävd.

Såsom en omständighet, som icke helt saknar betydelse, torde slutligen böra påpekas, att den ifrågavarande lagstiftningen medfört icke oväsentligt arbete för vederbörande myndigheter, särskilt länsstyrelserna. Sälunda hade under år 1919 i Malmöhus län intill den 1 december prövats 92 ansökningar om godkännande av överlåtelse, i Södermanlands län intill den 10 december 63 ansökningar, i Värmlands län intill den 19 december 60 ansökningar o. s. v.

Departementschefen.

Att denna lagstiftning skulle befinnas bristfällig och giva anledning till anmärkningar var vid dess tillkomst noggsamt förutsett; utredningen i ärendet har dock tillika givit otvetydigt vid handen, att samma lagstiftning vid tiden för dess införande var av verkligt behov påkallad likasom ock att den, trots de anmärkta bristerna, i stort sett nöjaktigt fyllt sin uppgift. Vad angår behovet av dess förlängning visar utredningen, att, om också på spridda ställen i riket en förlängning kunde vara till gagn, de förhållanden, som föranlett samma lagstiftning, dock för riket i allmänhet undergått sådan förändring, att en dylik förlängning icke kan anses vara oundgängligen nödvändig. Den fastighetsspekulation, som fortfarande kan påvisas, gäller så gott som uteslutande fastigheter med skogstillgång och torde kunna hållas tillbaka, därest lagen om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo, på sätt jag förut denna dag hemställt, varder ytterligare prolongerad, och i avseende å den spekulation i gröda och foder-tillgångar, som tilläventyrs kan förekomma i samband med fastighetsköp, må erinras, att ett verksamt medel mot detta slags spekulation innefattas i lagen den 6 juni 1919 om inskränkning för viss tid i rätten att bortföra stråfoder m. m., vilken lag gäller till den 1 juni 1922. Redan det nu anförda borde enligt min mening vara tillräckligt skäl att låta de genom förevarande lagstiftning stadgade inskränkningarna i rätten att överlåta fast egendom upphöra att gälla. Härtill kommer emellertid även en omständighet, som synes göra det önskvärt, att denna lagstiftning icke förlänges, nämligen att den, på sätt utredningen till fullo visat, givit anledning till åtskilliga missförhållanden, bland vilka särskilt må erinras om de olägenheter och rättsförluster, som kunna uppstå därigenom, att ett i god tro slutet köpavtal varder ogillt genom förbiseende av

bestämmelsen att myndighets godkännande fordras för överlåtelses giltighet.

Lagen den 6 juni 1919 om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom upphör, såsom redan nämnts, att gälla den 1 juli 1920. Om lagstiftningen i ämnet icke erhåller förlängd giltighet, förfaller den dock icke i sin helhet med utgången av juni 1920, utan gäller till följd av den förut omförmälda övergångsbestämmelsen, att där någon, som förvärvat fastighet före sistnämnda dag, vill avhända sig fastigheten eller någon del därav samt sådan överlåtelse varit underkastad bestämmelserna i denna lag, densamma skall tillämpas å överlåtelsen, ändå att den sker först efter den 30 juni 1920. En sådan utsträckning i visst avseende av en lag, som i övrigt upphört att gälla, hade sitt berättigande, om lagstiftningen i ämnet successivt avvecklades, så att den tid, som bort vara förfluten innan köpare av fast egendom skulle i sin ordning äga överlåta densamma, undan för undan förkortades. Men om lagstiftningen nu anses hava spelat ut sin roll, torde vara riktigast att genom en uttrycklig lagbestämmelse upphäva 1919 års lag i ämnet till den del, som avser tillämpning av lagen efter den 30 juni 1920.

Härvid lärer man emellertid icke böra stanna. Erfordras icke längre lagbestämmelser sådana som innefattas i nyssnämnda lag, synes den böra få upphöra att gälla så snart den legislativa behandlingen av ett lagförslag om dess upphävande hunnit slutföras, så att icke de nuvarande inskränkningarna i överlåtelsesrätten komma att med ty åtföljande olämpor kvarstå åtskillig tid efter det samma inskränkningar befunnits ändamålslösa. Och i sammanhang därmed torde böra tillses, att redan skedda överlåtelser, beträffande vilka tiden för ansökan om godkännande ej utgått eller frågan om godkännande av i rätt tid ingiven ansökan ej blivit slutligt avgjord, undandragas tillämpningen av förevarande lag.

Det har ifrågasatts, att man borde taga ännu ett steg i syfte att söka undanröja de verkningar av förevarande lagstiftning, som varit mindre gynnsamma, nämligen genom införande av en anordning, som gjorde det möjligt att bereda giltighet åt överlåtelser, beträffande vilka godkännande icke sökts inom vederbörlig tid. I detta avseende föreligger en framställning av advokaten Martin Waldenström, i vilken framställning, efter en redogörelse för hithörande bestämmelser i lagarna den 28 juni 1918 och den 6 juni 1919 samt för de olägenheter, som för ena eller andra parten kunde uppstå, därest vederbörligt godkännande av överlåtelse icke sökts i rätt tid, därjämte anföres huvud-

sakligen följande: Visserligen föreläge intet lagligt hinder för att parterna, när de blivit medvetna om den skedda överlåtelsens ogiltighet, förnya överlåtelsen samt att godkännande av denna nya överlåtelse, om dylikt då ännu vore erforderligt, därefter söktes inom föreskriven tid. Men en sådan förnyelse av överlåtelsen förutsatte enighet hos parterna, och dylik kunde ingalunda antagas komma att alltid vara för handen. Hade den överlåtna fastigheten stigit i värde, bleve det ett ekonomiskt intresse för överlåtaren att återfå densamma, och hade fastigheten sjunkit i värde, bleve det ett ekonomiskt intresse för den, till vilken överlåtelsen skett, att bliva av med densamma. I inträffande fall av omhandlade beskaffenhet, vilka säkerligen icke komme att bliva sällsynta, torde nog den, som sålunda hade intresse av den skedda överlåtelsens återgång, ofta komma att till sin förmån utnyttja ifrågavarande lagbestämmelse genom att antingen genomdriva sådan återgång eller också tilltvinga sig betalning i en eller annan form för sin medverkan till sakens ordnande genom förnyande av överlåtelsen. Den påpekade nackdelen av det ifrågavarande stadgandet syntes kunna åtminstone till stor del undanröjas, därest i lagen inrymdes befogenhet för Kungl. Maj:t eller för Kungl. Maj:ts befallningshavande att pröva och bifalla av den ena parten vid en skedd överlåtelse gjord ansökan om godkännande därav, oavsett att den stadgade ansökningstiden av tre månader försuttits, under förutsättning att den andra parten icke inom viss kort tidrymd efter de tre månadernas förlopp gjort gällande anspråk på överlåtelsens återgång.

Jag delar i allo den uppfattning, som i denna framställning gjort sig gällande om det önskvärda däri, att giltighet kunde beredas vissa överlåtelser, vilka blivit ogiltiga genom förbiseendet av bestämmelserna om särskilt godkännande såsom villkor för överlåtelser giltighet, och det torde få antagas, att denna uppfattning även står i överensstämmelse med vad andra lagutskottet vid 1919 års lagtima riksdag i utlåtandet nr 35 i anledning av då föreliggande proposition med förslag till lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom anfört om behovet vid lagstiftningens upphörande av särskilda bestämmelser för rättsförhållanden återförande till det normala. En lagstiftning, som avser att bereda giltighet åt överlåtelser, vilka av sig självt blivit ogiltiga, är visserligen förbunden med stora vanskligheter. Ihågkommas må emellertid, att de bestämmelser, vilkas åsidosättande gjort de ifrågavarande överlåtelserna ogiltiga, tillkommit i det allmännas intresse. När inträdda ändrade förhållanden gjort dessa bestämmelser överflödiga, lärer staten, om det befinnes att desamma medfört oreda i jordbesittningen,

desto hellre böra för sin del eftergiva deras tillämpning, som ju även främjandet av ordning och trygghet i besittningsförhållandena är ett viktigt statsintresse.

Vad angår enskilda rättsägares ställning till frågan om beredande av giltighet åt överlåtelse, torde man böra bortse från de fall, då kontrahenterna redan tagit konsekvensen av att överlåtelse förfallit. Läget är annorlunda, när den, till vilken överlåtelse skett, icke blott tillträtt fastigheten utan även alltjämt besitter densamma såsom om han vore ägare, detta må nu bero på att kontrahenterna äro okunniga om bestämmelserna i ämnet eller att de vilja invänta andra tider. I dylika fall lär man i regel äga rätt att hos kontrahenterna presumera en önskan att överlåtelse skall få gälla; finnes en sådan önskan, bör givetvis staten, i händelse dess mellankomst erfordras, göra sitt till för förverkligandet därav. Att överlåtaren icke återtagit fastigheten kan emellertid även vara beroende av att kontrahenterna icke kunnat enas om den ersättning, som från ena eller andra sidan skall utgivas i samband med fastighetens återgång till överlåtaren, eller icke förmå gälda ifrågakommande ersättning. För dylika fall kan en önskan om överlåtelsens bestånd ej i regel presumeras, låt vara att stridigheten mellan kontrahenterna därmed skulle vara på lämpligaste sätt undanröjd. Vill man på lagstiftningens väg bereda giltighet åt en överlåtelse av ifrågavarande slag i fall, då vid tiden för ikraftträdandet av en eventuell lag den, till vilken överlåtelse skett, såsom ägare besitter fastigheten, bör man därför å andra sidan hålla möjlighet öppen för medkontrahenten under en ej allt för kort tid från lagens ikraftträdande att framställa de anspråk, som kunna följa av överlåtelsens tidigare inträdda ogiltighet. Att ett sådant anspråk icke bör beaktas, om ej den, som framställer detsamma, är beredd att fullgöra eller ställa säkerhet för de på honom ankommande prestationer, som kunna bliva en följd av fastighetens återgång till överlåtaren, lär man säga sig självt, likasom det knappast torde behöva påpekas, att staten icke bör lämna sin medverkan för att bereda giltighet åt en förfallen överlåtelse, där kontrahenterna för kringgående av den provisoriska lagstiftningen om inskränkingen i överlåtelseätten träffat sådant avtal, att den, till vilken överlåtelse skett, kommit att besitta fastigheten icke såsom ägare utan såsom arrendator.

Advokaten Waldenströms förenämnda framställning avsåg att bereda giltighet åt förfallna överlåtelse genom ett slags återställande av försutten tid för ansökan om deras godkännande; prövningen skulle ankomma på Kungl. Maj:t eller länsstyrelse. Härutinnan är jag av annan mening. Dels synes det mig mindre lämpligt att, om man principiellt

frångått kravet på särskilt godkännande av överlåtelse, dock fortsätta med prövning under tunga former av äldre överlåtelser; även med risk att giltighet beredes en eller annan överlåtelse, vars godkännande vid dylik prövning skulle hava vägrats, synes prövningen kunna eftergivvas för alla hithörande överlåtelser. Dels kan jag ej finna annat än att — i betraktande av möjligheten av konflikter ej blott mellan överlåtaren och den, till vilken överlåtelsen skett, utan även mellan den senare och andra, som från samme överlåtare kunna härleda anspråk på rätt till fastigheten i ett eller annat avseende — frågan om beredande av giltighet åt dylika överlåtelser bör upptagas av domstol, icke av Kungl. Maj:t eller länsstyrelse. Hänvisas dylika mål till domstol, vinnes därjämte lätt en särskilt med hänsyn till konflikter av nyssnämnda art erforderlig förbindelse med fastighetsbokväsendet. Redan av 13 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom kan måhända anses följa, att talan av nu ifrågavarande beskaffenhet bör antecknas i lagfartsprotokollet, men då tvekan härom kan uppstå och det i och för sig är önskvärt, att dylik anteckning sker, torde uttrycklig bestämmelse härom vara lämplig. För sådana konfliktfall, som avses i 12 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom samt 14 och 46 §§ i förordningen angående in-teckning i sådan egendom är tiden för lagfartsansökan av avgörande vikt. Har talan för beredande av giltighet åt överlåtelse anhängiggjorts av den, till vilken överlåtelsen skett — och detta torde väl i de allra flesta förekommande fall bliva händelsen — bör det följaktligen stå honom öppet att söka lagfart redan innan målet avgjorts; att lagfart icke kan beviljas innan hans talan bifallits genom utslag, som äger laga kraft, är ju givet. För andra konfliktfall, nämligen sådana som omförmälas i andra punkten av 12 § lagfartsförordningen, är tiden för överlåtelsen av betydelse; då härvidlag verkan av ett en gång förfallet avtal icke torde kunna räknas från den dag, då överlåtelsehandlingen upprättades, kan, i saknad av annan lämplig utgångspunkt, överlåtelsens verkan i det avseende, varom nu är fråga, måhända få räknas från den dag, då anteckning om käromålet gjordes i lagfartsprotokollet.

På nu anförda grunder har jag låtit inom justitiedepartementet utarbeta förslag till bestämmelser, som skulle göra det möjligt att bereda giltighet åt överlåtelser, vilka blivit ogiltiga genom försummelse att söka godkännande i enlighet med lagstiftningen om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom, och är det avsett att dessa bestämmelser jämte de av mig förut omnämnda stadgandena om upphävande av nyss omförmälda lagstiftning i övrigt skulle ingå i förslag till lag

innefattande särskilda bestämmelser med avseende å upphävande av lagstiftningen om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom.»

Föredraganden uppläste härefter det nämnda lagförslaget, vilket var av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, samt hemställde, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

N. Cervin.

*Bilaga.***Förslag**

till

Lag

innefattande särskilda bestämmelser med avseende å upphävande av lagstiftningen om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom.

1 §.

Lagen den 6 juni 1919 om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom skall icke äga tillämpning i avseende å överlåtelse, som sker efter det denna lag trätt i kraft. Beträffande överlåtelse, som skett tidigare, skall lagen den 6 juni 1919 ej heller äga tillämpning, där ej vid denna lags ikraftträdande tiden för ansökan om godkännande av överlåtelsen redan gått till ända utan att sådan ansökan gjorts eller ock inom föreskriven tid gjord ansökan om godkännande avslagits genom beslut, som äger laga kraft. Är vid lagens ikraftträdande ansökan om godkännande, som gjorts inom föreskriven tid, beroende på prövning av länsstyrelse, skall dess befattning med ärendet upphöra; har sålunda gjord ansökan avslagits genom beslut, som ännu icke vunnit laga kraft, skall beslutet anses förfallet.

2 §. •

Nu har i fall, då godkännande av överlåtelse av fastighet eller del därav utgjort villkor för överlåtelsens giltighet jämlikt stadgande i lagen den 28 juni 1918 om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom eller i lagen den 6 juni 1919 i samma ämne, sådant godkännande icke blivit sökt inom föreskriven tid; har den, till vilken överlåtelsen skett, emellertid tillträtt fastigheten eller fastighetsdelen och

innehade han eller hans rättsinnehavare densamma såsom ägare vid den tid, då denna lag trädde i kraft, då må, där ej sådan uppgörelse, som skulle bliva en följd av överlåtelsens ogiltighet, blivit träffad, såväl överlåtaren som den, till vilken överlåtelsen skett, ävensom deras rättsinnehavare äga att efter stämning vid domstol vinna förklarande att den omständigheten att godkännande av överlåtelsen icke vunnits ej vidare må anses utgöra hinder för dess giltighet. Dylik talan må dock ej anhängiggöras förrän sex månader förflutit från denna lags ikraftträdande, ej heller eljest efter det från någondera sidan ej mindre i den ordning, som för uppsägning¹ av arrendeavtal är i lag stadgad, delgivits vederbörande rättsägare å motsidan yrkande om uppgörelse, som ovan sagts, än även ställts säkerhet för ersättning, som vid uppgörelsen kunde tillkomma sådan rättsägare.

Om talan, som i första stycket sägs, skall genom kärandens försorg ske anteckning i lagfartsprotokollet, så ock i lagfarts- eller fastighetsbok; skolande i avseende å anteckningen i lagfartsprotokollet i övrigt gälla vad i 13 § av förordningen den 16 juni 1875 angående lagfart å fäng till fast egendom är stadgat för fall, varom där är fråga.

Bifalles käromålet, skall i förhållande till annan, som från samme överlåtare härleder anspråk på rätt till fastigheten, överlåtelsen anses hava ägt rum den dag, då anteckningen om käromålet gjordes i lagfartsprotokollet.

Är i enlighet med vad i denna paragraf sagts frågan om överlåtelsens giltighet ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder, som avses i 10 § av ovannämnda förordning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd fredagen den
9 april 1920.*

Närvarande:

Justitieråden AMÉEN,
friherre LEIJONHUFVUD,
EDELSTAM,
Regeringsrådet LINNÉR.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 20 februari 1920, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omnämnda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag innefattande särskilda bestämmelser med avseende å upphävande av lagstiftningen om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning, assessorn Thor Sjöfors.

Lagrådet lämnade förslaget utan annan anmärkning än att, enär rätt att få ansökning om lagfart förklarad vilande icke borde tillkomma förvärvaren förr än talan om överlåtelsens giltighet blivit anhängiggjord, förslagets sista stycke syntes böra i enlighet därmed förtydligas.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott den 13 april 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,

Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NILSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Undén lagrådets den 9 innevarande månad avgivna utlåtande över det den 20 februari 1920 till lagrådet remitterade förslaget till *lag innefattande särskilda bestämmelser med avseende å upphävande av lagstiftningen om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom.*

Efter att hava redogjort för utlåtandets innehåll anmärkte föredraganden, att med anledning av den av lagrådet gjorda erinran avfattningen av 2 § sista stycket förtydligats samt att därutöver tvenne mindre formella jämkningar vidtagits i förslaget. Föredraganden uppläste härefter det sålunda överarbetade förslaget samt hemställde, med åberopande av den enligt § 54 riksdagsordningen Kungl. Maj:t medgivna rätt, att berörda förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Kungl. Maj:ts proposition nr 417.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen tacktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten förordna, att till riksdagen skulle avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ivar Brynolf.